

ریزائۇددىن ئىبن فەخروُددىن

ئەرەپ-عەخلاق مەزانىمى

مېلەتلىرىنى شەرىپ

بىشىڭىز

ریزائُددن ئىبن فەخروُددن

ئەدەپ - ئەخلاق مىزانلىرى

ئەزىزى

تەرجىمە قىلغۇچىلار :

ھۆرمەتجان ئابىدۇراخمان فىكىرىت

مىللەتلەر نەشرىياتى

责任编辑：牙库甫
责任校对：海仁沙·若孜

图书在版编目(CIP)数据

家庭及道德教育 / (俄罗斯) 法合鲁丁著；
艾则孜，吾尔买提江译。—北京：民族出版社，2005. 4
ISBN 7-105-06894-9

I . 家... II. ①法... ②艾... III. ①个人品德 一通俗
读物—维吾尔语(中国少数民族语言) ②家庭教育—通俗
读物—维吾尔语 (中国少数民族语言)
IV. B825.49②G78-49

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2005)第 026172 号

出版发行：民族出版社 <http://www.e56.com.cn>
社 址：北京市和平里北街 14 号 邮编：100013
电 话：010-64290862 (维文室)
印 刷：北京迪鑫印刷厂
版 次：2005 年 5 月第 1 版 2005 年 5 月北京第 1 次印刷
开 本：850 毫米×1168 毫米
印 张：7.5
印 数：0001-5000 册
定 价：10.00 元

مەسئۇل مۇھەممەر بىر : ياقۇپ مۇھەممەت تۈزۈ
مەسئۇل كورىرىكتۈر : خەيرىنسا روزى

رىزائۇددىن ئىبن فەخرۇددىن ئەدەپ - ئەخلاق مىزانلىرى

ئەزىزى
تەرجىمە قىلغۇچىلار :
هۆرمەتجان ئابدۇراخمان فىكرەت

نەش قىلغۇچى :	مەللەتلەر نەشرىيائىنى
ئادىپسى :	بېيجىڭ شەھىرى خېپىڭلى شىمالىي كۈچا 14 - قورۇق
بۇچتا نومۇرى :	100013 تېلېفون نومۇرى : 64290862 - 010
ساتقۇچى :	جايلاردىكى شىنخۇ كىتابخانلىرى
باسقۇچى :	دىشىن باسما زاۋۇتنى
نەشى :	2005 - يىل 5 - ئايىدا 1 - قىتىم نەش قىلىنىدى
بېسىلىش :	2005 - يىل 5 - ئايىدا بېيجىڭدا 1 - قىتىم بېسىلىدى
ئۇلچىمى :	1168×850 م. 32 كەسىلم
باسما تاۋىقى :	7.625
سانى :	0001 - 5000
باھاسى :	10.00 يۈەن

نەشرگە تەبىار لغۇچىلاردىن

بۇيۈڭ تاتار ئالىمى رىزائۇددىن ئىبن فەخرۇددىن 1858-1917-ئاينىڭ 22-كۈنى تۇغۇلغان. ئۇ دەسلىپ مەدرىسلەرde ئىلىم تەھسىل قىلغان، كېيىن ئۆزىنىڭ پەقۇقلۇتادىدە ئۆتكۈر زېھنى قابىلىيىتى ۋە تىرىشچانلىقىغا تايىنىپ، مۇستەقىل ئوقۇش-ئۆكىنىش نەتىجىسىدە شەرق ئەدەبىياتى، پەلسەپە، تارىخ ساھەسىدە زور بىلىمگە ئىكە بولغان.

رىزائۇددىن ئىبن فەخرۇددىن بىر مەزگىل ئىمام، قازىلىق خىزمەتلەرىدە بولغان. 1906-ئىلى قازىلىقتىن ئىستېپا بېرىپ پۇتۇن كۈچ-غەيرىتىنى ئىجادىي ئىشقا بېغىشلىغان. ئارىدا بىر مەزگىل يەرلىك مەتبۇئاتلاردا مۇھەممەرلىك قىلغان. 1908-ئىلىدىن باشلاپ ئۆز دەۋرىىدە كاتتا شۆھرمەت قازانغان «شۇرا» ژۇرنالىنى چىقىرىشقا باشلىغان. بۇ ژۇرنال ئۇنىڭ باشچىلىقىدا تاكى 1917-ئىلىغا قەدەر ئۇرلۇكسىز نەشر قىلىنغان.

رىزائۇددىن ئىبن فەخرۇددىن ئۆتكەن ئۇسىرىنىڭ باشلىرىدىن باشلاپ شەرق خەلقىرى تارىخى، مەدەننىيىتى ۋە ئەدەپ-ئەخلاق، تەللىم-تەربىيىگە ئائىت كۆپلىكىن ئەسەرلەرنى يازغان بولۇپ بۇنىڭ ئىچىدە «ئىلىم ئەخلاق» («ئەدەپ - ئەخلاق بىللىرى»)، «مەشھۇر ئاياللار» ھەمە ئالىلارنىڭ تەرجىمەالغا ئائىت «ئاسار» دېگەن ئەسەرلىرى بار. بۇنىڭدىن باشقا رىزائۇددىن ئىبن فەخرۇددىن مەشھۇر ئەرمىب سەيىاهى ئىبن بەتتۇنە (1378—1304) نىڭ دەشتى قىپقا قىلغان ساياھەتنامىسىنى ئەرمىچىدىن تەرجىمە قىلىپ ئورۇنىبورگدا (1917-ئىلى) نەشر قىلدۇرغان.

«ئىلىمى ئەخلاق» — دىزائۇددىن ئىبن فەخرۇددىنىڭ ۋە كىللەك خاراكتېرىگە ئىگە ئەسرى بولۇپ، ئۇ، «تەربىيەلىك بالا»، «تەربىيەلىك ئانا»، «ئەھلۇ ئايال» («ئاياللار») «تەربىيەلىك ئايال»، «شاگىرتلىق ئەدەپلىرى»، «بىرىنچى نەسەھەت»، «ئىككىنچى نەسەھەت»، «ئۇچىنچى نەسەھەت»، «ئەدەپى تەلم» («تەلم-تەربىيە قائىدىلىرى»)، «ئائىلە» دىن ئىبارەت ئۇن قىسىدىن تەركىب تاپقان. بىز بۇنىڭ ئىچىدىن ھازىرچە ئۆزىمىز ئېرىشكەن «ئائىلە»، «ئەھلۇ ئايال»، «تەربىيەلىك ئايال»، «ئەدەپى تەلم» قاتارلىق تۆت قىسىنى بىرلەشتۈرۈپ «ئەدەپ-ئەخلاق مىزانلىرى» دېگەن ماۋزو بىلەن بۇ كىتابنى تۈزۈپ سۈقۇرمەنلەرگە سۈنۇشنى لايق تاپتۇق. بۇنىڭ ئىچىدە «ئائىلە»، «تەربىيەلىك ئايال» دېگەن ئىككى پارچە ئەسەر «مراس» ژۇرىلىدا ئېلان قىلىنغان («تەربىيەلىك ئايال» نىڭ ماۋزۇسى ژۇرناال مۇھەممەرى تەرىپىدىن «ئائىنىڭ بىر قولىدا بۆشۈك، بىر قولىدا دۇنيا تەۋەر» دەپ ئۆزگەرتىلگەن) بولۇپ، ژۇرنالدا بايقالماي فالغان قىسىمن سەۋەنلىكلەر بۇ قېتىم كىتاب قىلىش جەريانىدا تۈزۈتىلدى.

ئەسەرنىڭ ئاساسىي چىقىش نۇقتىسى كىشىلىك تۇرمۇشتىكى ئەڭ مۇھىم نۇقتىلارنىڭ بىرى بولغان ئەدەپ-ئەخلاق مەسىلىلىرىگە قارىتلاغان بولۇپ، ھازىرمۇ ئۆز قىممىتىنى جەۋلان قىلىپ، ئادەملەر ئارسىدا ئىنسانىي مېھر-مۇھەببەتنىڭ مۇستەھكەملىنىشى ۋە ياشلاردا ھەققىي ئىنسانىي پەزىلەتلەرنىڭ تىكلىنىشىدە مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە. شۇنىمۇ ئالاھىدە ئەسکەر تىپ ئۆتۈشكە توغرا كېلىدۈكى، بۇ ئەسەر بۇندىن بىر ئەسەر مۇقەددەم بېزىلاغان بولغاپقا ئۇنىڭدا ئۆتۈرۈغا قويۇلغان ئەخلاقىي مەسىلىلەر ئۆز دەۋرىنىڭ دىنىي مۇھىتىنى چىقىش قىلغان حالدا ئىسلام دىنى نۇقتىسىدىن تۈرۈپ يورۇتۇلغان. بىز ئۇقۇرمەنلەرنىڭ ئەسەر بېزىلاغان دەۋرىنى نەزەرگە ئالغان حالدا بىر قىسىم دىنىي نۇقتىسىنەزمەرلەرگە نىسبەتەن "شاكىلىنى چىقىرىپ تاشلاپ، مېخىزىنى قوبۇل قىلىش" پىرىنسىپى بويىچە مۇئامىلە قىلىشىنى ئۇمىد قىلىمىز.

ئەدەپ-ئەخلاق مىزانلىرى ئەسەرنىڭ ، «ئائىلە» ، «ئەھلۇ ئايال» ، «تەربىيىلىك ئايال» ، «خانىم-قىزلار سەممىگە» قىسىملىرىنى ئەزىزى ، «تەلسم-تەربىيە قاىدىلىرى» قىسىمنى ھۆرمەتجان ئابدۇراخمان فىكىرەت نەشرگە تەبىارلىدى. نەشرگە تەبىارلاش جەريانىدا قىسىمەن قىسقارتىلدى.

كىرىش سۆز

ئىسلام شەرىئىتىدە راھىبلق بولمىغانلىقى ئۈچۈن، رەسۇللىلاھ
ھەزرەتلەرنىڭ ئۆيلىنىش ھەققىدە ئەمرى بولغانلىقى مەلۇمداور.
ئۆيلىنىشنىڭ كۆپ حالاردا بېتىقاندىڭ ساغلاملىقىغا شوبىھە يوقۇر. لېكىن،
ئىسلام شەرىئىتى ئۆيلىنىش مەسىلىسىنى بۈيۈك ئىش ھېسابلاپ، ئائىلە تۈزۈشنى
مەملىكتە تەشكىل قىلىشتەك زۆرۈر دەپ قارىغانلىقى، بۇ ھەقتە بىرقانچە
نزاڭلارنىڭمۇ تۈزۈلگەنلىكى مەلۇم. ئائىلە ئۈچۈن چىققان نزاڭلارنى بىلىپ،
ۋاقتى يەتكەندە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلغۇچىلار ئۆز ئائىلىسىنى كۆركەم حالدا
تۈزۈگۈسى ۋە ئاخىرى ئوشبۇ كىچىك مەملىكتەنى ئىدارە قىلايىدىغان بولغۇسى،
شۇ سەۋەبىتن ئامانەت ئۆمۈرلىرىنى راھەت بىلەن ئۆتكۈزۈسى ۋە ئۆمۈرلىرىدىن
قالغان ساناقلىق سائەتلەرى بەرىكەتلىك بولغۇسى.

ئائىلە تۈزۈش ھەققىدىكى ئەدەپلەرنى بىلىش ۋە ئۇنى تۈرمۇشقا تەدبىقلاش
بىولىنى تېپىش بىز ئەھلى ئىسلام ئۈچۈن مۇھىم بىر ئىشتۇر، چۈنكى نەقەدەر
بۈيۈك بولسىمۇ ھېچقانداق بىر مىللەت ئائىلە ئەھۋالى تۈزۈك بولمىغان ۋە تەربىيە
ئۆسۈلغا رئايىه قىلىغان حالدا دۇنيادا ياشىيالمايدۇ. مىللەتلەرنىڭ شەرپىنى
يۇقىرى مەرتىۋىگە كۆتۈرىدىغان نەرسە مىليونلىغان ئۇسکەرلەر ياكى دۇنيادا ئەڭ
چوڭ بولغان كېمىلەر ئەممەس، بەلكى بىز ئەڭ ئاز بېتىبار بېرىۋاتقان ياكى بېتىبار
بەرمى كېلىنۋاتقان ئائىلىدۇر. ئائىلە نزاڭمىز بولسا، ئۇنىڭ يامان ئاقۇشتى
پۇتۇن مىللەتكە تەسر قىلغۇسى ۋە شۇ سەۋەبىتن پەزىلەت ئۇرنىغا رىزالىت،

ئەدەپ-ئەخلاق مىزانلىرى

تەرەققىيات ئورنغا قالاقلقىك تأسىس قۇرغۇسى. خۇدانىڭ نۆزى ساقلىسۇنىكى، ئەگەر مىللەتكە بۇنداق حال يۈزلىنسە، ئۇ مىللەت كىتابىنىڭ ئاخىرقى ۋاراقلرى بېچىلغۇسى.

مەرىپەتلەك خەلقەر پايدىلەق سەنئەتلەرگە ئىككى قول بىلەن يېپىشۋاتقان ئەھۋال ئاستىدا، بىزلەرده ئەڭ زۆرۈر ھۇنئەلەرگىمۇ تېبىار قىلىنمايۋاتىدۇ. دۇسلارنىڭ ئەدبىلەرى ئۆز مىللەتلەرنى ئىسپىرتلىق ئىچىملەك ئىچىشتىن ۋە قىمار ئوييناشتىن مەنئى قىلىش توغرىسىدا خۇددى سۇغا غەرق بولغان بالسىنى قۇتنۇزۇش ئۈچۈن تىرىشقەن ئاتا كەبى غەيرەت قىلىۋاتقان بولسىمۇ، بىزلەردى كۆپ ئەدبىلەر بۇ ھالغا ئۆزلىرى مۇپتىلادۇر. مەدەننېتلىك قوۋەلمىلدە ئاددىي كىشىلەرنىڭ ئۆزىلەرىدىمۇ تەربىيە ۋە ئەخلاق تۈزىتىش دەرسخانىلىرى بار، ئەمما بىزلەرده بىرېنچى سەپتە تۈرغان ئابرۇيلۇق ئائىلىلەر، زىيالىلار تەرمەققىي قىلغان قوۋەلمەرنىڭ كېيم - كېچەك ۋە باشقۇ ئىشلىرىغا مايمۇن كەبى تەقلىد قىلىدۇ. شاكىرلار ھەققىي ئىلىمكە چاكتاق تۈرغان بولسىمۇ، كۆپلىكەن مۇددەر سەلسەلەرنىڭ دەرسلىرى سەپسەتىدىن باشقا نەرسە ئەمەس. ئۇۋاملىرىمىز دىننى ئەقىدىلەرنى سوراشقى ئادەم تاپالمایيۋاتقان ئەھۋال ئاستىدا مۆللىلىرىمىز ھەجلىسلەردى باش ئېكىپ بىكار ئۆلتۈرىدۇ ۋە ياكى بولمىسا سەپسەتە ساتىدۇ. ئىبادەتخانىلىرىمىز ۋەيران ھالدا يېتىۋاتقان بولسىمۇ، مەئىشەتخانىلىرىمىز باشقۇ خەلقەرنىڭ كەدىن ئار توف ئاؤاتىرۇر. تۈل قالغان خوتۇنلارغا، قېرى ۋە ئاجىز-زەپپەرگە ئىستقامەت قىلىدىغان جاي ھازىرلاش، ئاتا - ئانسىدىن ئايىلىپ يېتىم قالغان باللارغا ھۇنىمە ئۆگىكتىش ھەققىدە ئازغىنە غەيرەت قىلىنمعان ۋە بۇنداق جايلارنى ئاچقۇچىلارغا بېرىلىشى كېرەك بولغان مەبلغ بېرىلىمكەن بولسىمۇ، بوز بىگىتلىرىمىزنى ئۇۋلاۋاتقان ۋە زۆرۈر شەرىپىنى دەپسەندە قىلىۋاتقان پاھىشلەرگە نۇرۇغۇن پۇل خەجلىنىدۇ. بۇنداق بۇزۇقلۇقلەرىمىزنىڭ سەۋەبى ئىمىدە؟ بۇ سوئالغا بېرىلىدىغان توغرى ۋە قىسقا جاۋاب: ”بۇنىڭ سەۋەبى—ئائىلىلىرىمىزنىڭ ئەھۋالى بۇزۇق بولغانلىقدىدۇر“ دېمەكتىن ئىبارەت بولىدۇ.

ئەدەپ-ئەخلاق مىز انىلىرى

ئائىلە ئەھۋالنى تۈزىمەك ياكى تۈزۈك حالدا داۋاملاشتۇرماق ئەڭ مۇھىم ئىش بولغانلىقتىن دۇنيانىڭ بۈيۈك پەيلاسپىلىرى، ھەربىر خەلقنىڭ شۆھەرتلىك ئالىملىرى ئۆمرىنىڭ قىممەتلىك سائەتلەرنى مۇشۇ ئىشقا سەرپ قىلىدۇ.

ئائىلىنى ئىسلاھ قىلىش يولى ۋە تەربىيە ئۇسۇلىنى بايان قىلغان كىتابلار ھېسابىز كۆپ بولسىمۇ، بۇنىڭغا بولغان تېھتىياج قەلمىن بىلەن يېزىپ چۈشەندۈرۈش مۇمكىن بولمايدىغان دەرىجىدە بۈيۈكتۈر. شۇنداق ئىكەن، ھەربىر جان بېشىغا بىر رسالە يېزىلىسىمۇ كۆپلۈك قىلمايدۇ.

ئائىلە ئىسلاھاتى ھەققىدە يېزىلغان رسالەردىن كۆپلەرنى ئوقۇش بىلەن بىرگە ئالىي پىكىرلىك ئالىملار قەلەملەرىدىن تۆكۈلگەن ئۈنچىلەردىن كۈچۈمنىڭ يېتىشىچە توپلىغان ئىدىم. كىتاب يېزىشتا قۇسۇرلىرىم كۆپ بولسىمۇ، پىكىرداشلار ئەسەرلىرىنى ئەۋلادلارغا قالدۇرۇشتا ۋاسىتە بولۇش ئۆمىدىدە ئوشۇرسا كىرىشتم.

ئىلىمۇ ئەمەل ئاشقلەرى ئوقۇغىنىغا يارىشا مەنپىئەت ئالسا ئەجەب ئەمەس.

ئىچىدىكىلىرى

1 كىرسى سۆز
 ئائىلە
1 ئائىلە ۋە ئايال
2 ئايال ۋە تەربىيە
6 بالا تەربىيىسى ۋە ئايال
10 ياخشى تەربىيە ۋە ناچار تەربىيە
14 ئايالنىڭ ئۈمۈمىي ۋەزبىيىسى
20 ئىلىم ۋە ئايال
24 چىراي ۋە ئايال
27 بولغۇسى ئايال
30 نەسەب جەھەتىكى ئۇخشاشلىق
33 ياش جەھەتتە مۇۋاپقلق
35 توي
38 نىكاھ توبى
39 ئۆيلىنىش ۋە مۇھەببەت
43 ئەرلەرنىڭ ۋەزبىيىسى
48 تالاق ۋە ئاجرىشىش
51 كۆپ خوتۇنلۇق

ئەدەپ-ئەخلاق ھىزانلىرى

53	ئاتا-ئانلارنىڭ ۋەزپىسى
57	ئاتا-ئاننىڭ باللارنى ئۆيلىك-ئۇچاقلىق قىلىشتىكى ۋەزپىسى ...
59	بالنىڭ ۋەزپىسى
64	گۈزەل مۇناسىۋەت
66	ئائىلە ۋە دۇنيا
67	ئائىلە ۋە ئۈپىت
68	خىزمەتكارلار، بالا باققۇچilar، قوشنىلار، دوستلار ۋە زىياپەت ...
71	ئاياللار
71	يولداش
72	دۇنيا سەپىرى
73	دۇنيا سەپىرىدە يولداش
74	نظام ۋە ئىتائەت
76	نېزامنىڭ ھۆرمىتى
77	ئاتا-ئانغا ھۆرمەت قىلىش توغرىسىدا
78	ياخشىلىق
79	بىلەم بىلش
80	پاكىزلىق-پاكىلىق
81	گۈزەل ئەخلاق
82	سالامەتلەتكىنى ئاسراش
83	ئۆيلىنىش-نىكاھ
84	ئايال كىم؟
85	ئەر كىم؟
86	قىرغىنلىق
87	مۇۋاپق بولۇش
88	ياش جەھەتىكى مۇناسىۋەت

89	جورىلىق
90	نەسەب جەھەتە يېرافقىق
90	ئەقلىق بىر خوتۇنىڭ نەسەتى
	ئاياللار تەربىيىسى
94	مۇقەددىمە
97	بۇتقاد
97	ئىتائەت
99	ئەرنىڭ يېقىنلىرىغا رئايمە قىلىش
102	سۆھبەت
103	سر ساقلىماق
105	قانائەت ۋە دىزا
106	چىچەنلىك
109	پاكلىق—زىننەت
112	هایا-ئىپيەت
114	تۈرى تۇتۇش
117	سالامەتلەتكىنى ساقلىماق
	تەلمىم-تەربىيە قائىدىلىرى
120	تەلمىم، مۇئەللەم، تەربىيە
126	1. خۇلق ۋە ئەمەل
131	2. مەلۇمات ۋە ئىقتىدار
134	3. ھىلىم، مۇلایىمەت، ئۇلۇغلىق
138	4. ئىخلاس، دىققەت ۋە تېرىشماق
142	5. تەشخىس، تەشۇرقى، تەھەممۇل
145	6. نەسەت، غەيرەت، خەيرخاھلىق
149	7. مىننەتتىن ساقلىنىش — ئۇلۇغ ھىمەت

8. ھۆرمەت ۋە مۇھەببەت	154
9. سادىقلق ۋە ئېتىبار	157
10. ساۋاق (دەرس) ئۆسۈلغا رىئايەت	161
11. ئىختىيارىي ئىلىم	174
ئەدەپلەر	182
خاتىمە	190
خانم-قىزلاр سەھىگە	
خۇش پىچىملق	199
تاشقى قىيالپىتىڭىز	202
سەرۋىي قامەت	203
لەرزان يۈرۈش	205
پۇتنى ئاسراش	208
كۆز—كۆڭۈلىنىڭ ئېينىكى	209
مەنسۇي گۈزەللىك	212
قىزلارنىڭ روھىسى	213
ئىپپەت	216
قىزلارنىڭ شەنلى	218
مۇئاىىلە	219
نازاكەت	221
كتاب ئوقۇشنى تاشلىماڭ	223
ئاتا ئەزىز	224
ئانا—ئائىلىنىڭ چىرغى	226
ۋاپا ۋە ساداقەت	229

ئائىلە ۋە ئايال

ئەر بىلەن ئايالنىڭ قانۇنى يوسۇندا بىرگە قوشۇلۇشىدىن ۋە بىر تەن، بىر ۋۇجۇد بولۇشىدىن ئائىلە تەشكىل تاپىدۇ. ئەر ئۆزى ئۈچۈن بىر ئايال تاللاپ، دۇنيادىكى تىرىكلىكىدە، شادلىق-قايغۇسىدا، ھەربىر ياخشى-يامان كۈنىدە تايانچ بولىدىغان، جېنىغا راھەت بەخش ئېتىدىغان بىر سىرداش قىلىدۇ. ئايال ئادەم بالىسىدا بولغان خۇلقىلارنى گۈزەللەشتۈرىدۇ. بۇنىڭ سەۋەبى، ئۇنىڭ قاتىقى كۆڭۈلەرنى يۇمىشاڭىزچى، ئىنسانلارنى جانۋار ئەمەس، ئىنسان قىلغۇچى بىر ئامەت بولغانلىقىدا. چۈنكى، دوستلىق ۋە يېقىنلىق كەبى نەرسىلەر ھەرقانچە مۇستەھكمەم بولسىمۇ ئائىلە بەرپا قىلىشقا ئۇنىڭ قۇدرىتى يەتمىيدۇ.

ئايال خادىم ئەمەس، بىلكى ئائىلىدۇر. چۈنكى، ئەرلەر ئائىلىنىڭ رەئىسىلىرى بولسا، ئاياللار ئۇلارنىڭ تەۋەللىكىدە بولغان ئائىلە—ئۆينىڭ ئىگىسىدۇر. شۇ سەۋەبىتنىن ئۇلارنى ئائىلە دېپىش توغرىدۇر. بۇيۈك بىر زاتنىڭ ئېيتقىنىغا فارىغاندا، ئايالنىڭ ئىدارە قىلىشىدا بولمىغان بىر ئۆيىدە تۇرغۇچىلار ئائىلە سانالمايدۇ. ئايال ياخشى ئايال بولۇش شەرتى بىلەن دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ساڭادىتى ۋە ھەر تۈرلۈك راھەتلەرگە سەۋەب بولىدۇ.

ياخشى ئايال ئېرىنىڭ مېلىنى ساقلار، ئېرىگە كېلىدىغان بالالارنىڭ ئالدىنى ئالار، غەيرەتلىك بىر ئەسکەر كەبى بارلىق كۈچ-قۇدرىتىنى سەرب قىلار، ھەر ۋاقت بەزى نەرسىلەرنى ئىقتىساد قىلىپ، ئازدۇر-كۆپتۈر مال يىغار ۋە زۆرۈر بولغاندا ئۇنى ئېرىگە بېرىپ، ئۇنى شادلاندۇرار.

ئەگەر ئائىلە كېمىگە ئوخشتىلسا، ئايال كېمىنىڭ رولى ئورنىدىدۇر. كۈچلۈك كېمە دەريادا رولىنىڭ ھەرىكتىگە ئەگىشىپ يۈرگەنندەك، مەملىكتەكە ئوخشايدىغان ئائىلىدە ئائىلە ئايالنىڭ ھەرىكتىگە ئەگىشىر. ئاياللىرى تەربىيە كۆرگەن خلقنىڭ تەربىيىلىك بولۇشى، ئاياللىرى تىرىشچان، تەدبىرىلىك، ئىرادلىك بولغان خلقنىڭ روناق تېپىشى، ئاياللىرى بولۇمسىز ياكى ئىسراپخور بولغان خلقنىڭ كەمبەغىل بولۇشى ئېنىقتۇر.

ئايال ۋە تەربىيە

ئائىلىنىڭ ھدقىقىي تۈۋۈزۈكى ئايالدۇر، چۈنكى ئەرلەر مىجەز-خۇلق ۋە تەربىيە جەھەتتە ئاياللاردىن باشقا ھېچكىمگە بويىسۇنمايدۇ. ھەتتا يۈقرى مەكتەپلەرde، ئالىي پىكىرىلىك ئادەملەرنىڭ ئالدىدا ئىلىم ئالغۇچىلارمۇ ئانىلىرىدىن ئالغان تەربىيە بىلەن ياشайдۇ ۋە بۇ تەربىيىنى ئاخىرقى كۈنلىرىگە قەدەر ئېسىدە ساقلايدۇ. شۇ سەۋەبتىن پەيلاسوپلاردىن بىرى «ئىنسانلار ھەر ۋاقت ئاياللارنىڭ ئىستىكى بويىچە بولغۇسى، ئەگەر بۇيۇك ۋە پەزىلەتلىك ئادەملەرگە ئېھتىياجىڭىز بولسا، ئاياللارغا بۇيۇكلۇك

ۋە پىزىلەت ئۆگىتىڭ» دېگەن.

تەربىيىلىك ئايال ئاتا-ئانسىنى، ئېرىنى ۋە بالىسىنى، پۇتۇن ئائىلىنىڭ تەرتىپىنى، ئائىلىگە مۇناسىۋەتلەك بولغان دوست-بۇرادر، قولۇم-قوشنىلىرىنى، بارلىق خىزمەتچىلىرىنى تەربىيىسى، هوسن-خۇلقى بىلەن مەمنۇن قىلىدۇ، ئۆزىمۇ بەختلىك ئۆمۈر كەچۈرىدۇ. ئەمما، تەربىيىسىز ئايال بۇنىڭ ئەكسىنى قىلىپ، ئاتا-ئانسىنى، ئېرى ھەم بالىسىنى ئەلنلىك مەسخىرسىگە قالدۇردى. ئۆزىمۇ بەختىسىز ياشاپ، بالىلىرىنى تەربىيىسىز قالدۇرۇپ، ئۆمۈرى بىربات قىلىدۇ. نەتجىدە، قىزلىق ۋە ئانلىقتەك دۇنيا ۋە ئاخىرهەت نېمەتلەرىدىن مەھرۇم قالىدۇ.

بىر ئىنسان نەقدەر بۇيۇك ۋە نەقدەر مەرتىۋىلىك بولسىمۇ ئۇنىڭ تەربىيە كۆرگەن ئايالى بولمسا، ئۇ بەختلىك ھېسابلانمايدۇ. چۈنكى، بەخت ئائىلىدە راھەتلەك ئۆمۈر كۆرۈشتىن ئىبارەت بولۇپ، ئائىلىدە راھەت كۆرمىگەن ئىنسان ئائىلىنىڭ سىرىدىمۇ راھەت كۆرەلمىدۇ. شۇ سەۋەبتىن، ئاياللارنىڭ تەربىيىلىك بولۇشى زۆرۈر ۋە بۇنىڭ پايدىسى پۇتۇن مىللەتكە مەنسۇپ بولۇر. ئاياللار ئۈچۈن لازىم بولغان ئىلىم ۋە زۆرۈر بولغان تەربىيە قانداق بولۇشى كېرەك؟ ئاياللار ئۈچۈن لازىم بولغان ئىلىم ۋە تەربىيە ئاياللارنىڭ ئۆز ۋەزپىلىرىنى بىلىشى، پىزىلەت ئۆگىنىشى، كېيىن بۇلارغا تولۇق يوسۇندا ئەمەل قىلىشى لازىم، دېگەندىن ئىبارەتتۈر. ئىنسانلارنى بەختلىك قىلىدىغان نەرسە ئىلىملا بولۇپ قالماستىن، بىلكى ئىشلارنى ئىلىم بىلەن ئادا قىلماقتۇر. پىزىلەت ۋە هوسن-خۇلق بولمىغاندا ئىلىم دەرىخى مېۋە بىرمەيدۇ. ئىنسانلارنىڭ سائادەتلەرى تەربىيىگە باغلىق بولۇپ، بۇ تەربىيە ئاياللار بىلەن مۇناسىۋەتلەكتۈر. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئومۇمن